

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI

SUG'URTA FAOLIYATI TO'G'RISIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2021-yil 15-iyunda qabul qilingan
Senat tomonidan 2021-yil 27-avgustda ma'qullangan

1-bob. Umumiy qoidalar

1-modda. Ushbu Qonunning maqsadi va qo'llanilish sohasi

Ushbu Qonunning maqsadi sug'urta faoliyati sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat.

Ushbu Qonun davlat ijtimoiy sug'urtasi va davlat tibbiy sug'urtaci bilan bog'liq munosabatlarga nisbatan tatbiq etilmaydi.

2-modda. Sug'urta faoliyati to'g'risidagi qonunchilik

Sug'urta faoliyati to'g'risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir.

Agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida O'zbekiston Respublikasining sug'urta faoliyati to'g'risidagi qonunchiligida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo'lsa, xalqaro shartnoma qoidalari qo'llaniladi.

3-modda. Asosiy tushunchalar

Ushbu Qonunda quyidagi asosiy tushunchalar qo'llaniladi:

alohida bo'linma — sug'urtalovchining (sug'urta brokerining) Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridagi filiali;

sug'urta — muayyan voqea (hodisa) yuz berganda yetkazilgan zararning o'rnini qoplash, tovonlar va boshqa to'lovlar to'lash uchun maqsadli pul jamg'armalarini tashkil etish hamda ulardan foydalanish bilan bog'liq bo'lgan, jismoniy va yuridik shaxslarning manfaatlarini himoya qilishga doir munosabatlar;

sug'urta badali — sug'urta mukofotining sug'urta shartnomasida nazarda tutilgan muddatlarda, miqdorlarda va shartlarda milliy valyutada yoki chet el valyutasida to'lanadigan bir qismi;

sug'urta mukofoti — sug'urta qildiruvchi tomonidan sug'urtalovchiga sug'urta shartnomasida shart qilib ko'rsatilgan tartibda va muddatlarda milliy valyutada yoki chet el valyutasida to'lanadigan sug'urta uchun to'lov;

sug'urta summasi — muayyan summa bo'lib, sug'urtalovchi sug'urta tovonini (sug'urta to'lovini) sug'urta shartnomasi bo'yicha ushbu summa doirasida to'lash majburiyatini o'z zimmasiga oladi;

sug'urta tavakkalchiligi — taxmin qilinayotgan voqea bo'lib, ushbu voqea yuz bergan taqdirda sug'urta amalga oshiriladi;

sug'urta tarifi — sug'urta obyektini va sug'urta tavakkalchiligining xususiyatini hisobga olgan holda belgilanadigan, shuningdek sug'urta shartlariga muvofiq sug'urta summasi birligidan olinadigan sug'urta mukofoti stavkasi;

sug'urta tovon (sug'urta to'lovi) — sug'urta shartnomasida nazarda tutilgan sug'urta hodisasi yuz berganda sug'urta qildiruvchiga, sug'urtalangan shaxsga (naf oluvchiga) har bir sug'urtalangan shaxs uchun sug'urta summasi doirasida to'lanadigan pul mablag'lari summasi;

sug'urta turi — sug'urta tashkiloti tomonidan bir yoki bir nechta sug'urta klasslari doirasida ishlab chiqilgan va taqdim etiladigan aniq sug'urta xizmati;

sug'urta faoliyati — sug'urta bozori professional ishtirokchilarining sug'urtani va qayta sug'urtani amalga oshirish bilan bog'liq faoliyati;

sug'urta qiymati — agar qonunchilikda boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa, sug'urta shartnomasini tuzish chog'ida taraflarning kelishuvi bilan aniqlanadigan, sug'urtaga topshiriladigan mol-mulkning qiymati;

franshiza — sug'urta qildiruvchi zararlarining bir qismi bo'lib, sug'urta shartnomasiga muvofiq uning o'рни sug'urtalovchi tomonidan qoplanmaydi;

qayta sug'urta — sug'urta shartnomasi bo'yicha qabul qilingan sug'urta tovonini (sug'urta to'lovini) to'lash tavakkalchiligini boshqa sug'urtalovchi (qayta sug'urtalovchi) bilan tuzilgan qayta sug'urta shartnomasiga muvofiq sug'urtalovchi (qayta sug'urtalovchi) tomonidan to'liq yoki qisman sug'urta qilish;

qayta sug'urtalovchi — boshqa sug'urta tashkilotidan qayta sug'urta qilish uchun sug'urta tavakkalchiliklarini qabul qiladigan sug'urta yoki qayta sug'urta tashkiloti;

qayta sug'urta shartnomasi — sug'urtalovchi o'zining sug'urta shartnomasiga doir barcha majburiyatlarini yoki ularning bir qismini qayta sug'urtalovchiga qaysi shartnomaga muvofiq o'tkazsa o'sha shartnoma.

4-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida norezidentlarning sug'urta faoliyati

O'zbekiston Respublikasining norezidentlari O'zbekiston Respublikasi hududida sug'urta bozorining professional ishtirokchilari bo'lgan yuridik shaxslarning muassislari (ishtirokchilari) sifatida ish yuritishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi hududida joylashgan, O'zbekiston Respublikasi rezidenti bo'lgan yuridik shaxsning mulkiy manfaatlarini sug'urta qilish faqat O'zbekiston Respublikasi rezidenti bo'lgan sug'urta tashkiloti tomonidan amalga oshiriladi, bundan qonunchilikda nazarda tutilgan hollar mustasno.

5-modda. Transchegaraviy sug'urta va qayta sug'urta

Sug'urta tashkiloti tomonidan boshqa davlat hududida sug'urta shartnomalarini tuzish va bajarish bo'yicha faoliyatni amalga oshirish bilan bog'liq sug'urta transchegaraviy sug'urtadir.

Sug'urta (qayta sug'urta) tashkiloti tomonidan o'zi qabul qilgan sug'urta tavakkalchiliklarini qayta sug'urtaga o'tkazish prudensial normativlarni hisoblash tartibiga doir talablar hisobga olingan holda amalga oshiriladi.

Agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarida boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa, O'zbekiston Respublikasi hududida O'zbekiston Respublikasining norezidenti bo'lgan sug'urta tashkiloti nomidan sug'urta shartnomasini tuzish bo'yicha vositachilik faoliyatiga yo'l qo'yilmaydi, bundan O'zbekiston Respublikasidan tashqariga chiqayotgan transport vositalari egalarining fuqarolik javobgarligini sug'urta qilish shartnomasi mustasno.

O'zbekiston Respublikasidan tashqariga chiqayotgan transport vositalari egalarining fuqarolik javobgarligini sug'urta qilish shartnomalarini O'zbekiston Respublikasi hududida O'zbekiston Respublikasining norezidenti bo'lgan sug'urta tashkiloti nomidan tuzish bo'yicha vositachilik faoliyatini O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi Sug'urta bozorini rivojlantirish agentligining (bundan buyon matnda vakolatli davlat organi deb yuritiladi) tegishli sug'urta klassi ko'rsatilgan litsenziyasiga ega bo'lgan, O'zbekiston Respublikasining rezidentlari bo'lgan sug'urtalovchilar amalga oshirishi mumkin.

2-bob. Sug'urta faoliyatini tashkil etish

6-modda. Sug'urta sohalari va turlari (klasslari)

Sug'urta quyidagi sohalarga bo'linadi:

hayotni sug'urta qilish (jismoniy shaxslarning hayoti, sog'lig'i, mehnat qobiliyati va pul ta'minoti bilan bog'liq manfaatlarini sug'urta qilish, bunda shartnoma bo'yicha sug'urtaning eng kam muddati bir yilni tashkil etadi hamda sug'urta summalarining sug'urta shartnomasida ko'rsatib o'tilgan oshirilgan foizni o'z ichiga oluvchi bir martalik yoki davriy to'lovlarni (annuitetlarni) qamrab oladi);

umumiy sug'urta (shaxsiy, mulkiy sug'urta, javobgarlikni sug'urta qilish hamda hayotni sug'urta qilish sohasiga taalluqli bo'lmagan boshqa sug'urta turlari).

Sug'urta tavakkalchiliklarining yoki ular guruhlarining va ular bilan bog'liq majburiyatlarning umumiy xususiyatlariga muvofiq sug'urta sohalari sug'urta turlariga (klasslariga) bo'linadi. Sug'urta turlari (klasslari) O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

7-modda. Sug'urta shakllari

Sug'urta ixtiyoriy va majburiy sug'urta shakllarida amalga oshiriladi.

Ixtiyoriy sug'urta ixtiyoriy sug'urtani amalga oshirishning umumiy shartlari va tartibini belgilovchi sug'urta shartnomasi hamda qoidalar asosida amalga oshiriladi.

Ixtiyoriy sug'urta shartnomasida sug'urta qoidalarining asosiy tushunchalarini aks ettiruvchi sug'urtaning muhim shartlari ko'rsatilishi kerak.

Majburiy sug'urtani amalga oshirish shartlari va tartibi majburiy sug'urtaning aniq turlari to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi qonunlari bilan belgilanadi.

8-modda. Sug'urtalovchining qayta sug'urtaga doir sug'urta faoliyati

O'zbekiston Respublikasi hududida faqat qayta sug'urtani amalga oshirishga doir faoliyat qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda litsenziyalanishi lozim.

Sug'urta tashkiloti sug'urta faoliyatining turlari (klasslari) bo'yicha sug'urta tavakkalchiliklarini qayta sug'urtaga o'tkazishni va qabul qilishni sug'urta faoliyatini amalga oshirish uchun olingan litsenziyaga muvofiq, qonunchilikda belgilangan prudensial normativlarga rioya etgan holda, qayta sug'urtaga oid litsenziyani olmasdan turib amalga oshirishi mumkin.

Qayta sug'urtani qayta sug'urtaga oid litsenziya asosida faoliyatning alohida turi sifatida amalga oshiruvchi qayta sug'urta tashkiloti "hayotni sug'urta qilish" va "umumiy sug'urta" sohalarida sug'urtaning barcha klasslari bo'yicha qayta sug'urtani amalga oshirishga haqli.

Rezident bo'lgan sug'urtalovchilarning tuzilgan sug'urta shartnomalari bo'yicha sug'urta tovonlariga (sug'urta to'lovlariga) doir majburiyatlarini (bunday majburiyatlarning bir qismini) qayta sug'urta qilish, o'zi ta'sis etilgan mamlakatning milliy qonunchiligiga muvofiq qayta sug'urta faoliyatini amalga oshirish huquqini olgan chet el sug'urta tashkilotlari, qayta sug'urta va (yoki) brokerlik tashkilotlari tomonidan amalga oshirilishi mumkin.

9-modda. Birgalikdagi sug'urta faoliyati

Birgalikdagi sug'urta deganda bitta sug'urta shartnomasi bo'yicha ayni bir obyektни bir nechta sug'urtalovchi tomonidan birgalikda sug'urta qilish tushuniladi.

Sug'urta qildiruvchilar, sug'urtalangan shaxslar, naf oluvchilar sug'urta shartnomasi bo'yicha sug'urta hodisasi yuz bergan taqdirda, bunday shartnomada ko'rsatilgan istalgan sug'urtalovchiga sug'urta tovonini (sug'urta to'lovi) to'g'risidagi talab bilan murojaat qilishga haqli.

Litsenziyasida tegishli sug'urta klassi ko'rsatilmagan sug'urta tashkilotining birgalikdagi sug'urta faoliyatida ishtirok etishi taqiqlanadi.

10-modda. Sug'urta (qayta sug'urta) sherikchiligi

Sug'urta (qayta sug'urta) sherikchiligi deganda sug'urtaning ayrim turlari yoki sug'urta tavakkalchiliklari bo'yicha sug'urta faoliyatini birgalikdagi faoliyat to'g'risidagi shartnoma asosida birgalikda amalga oshiruvchi sug'urtalovchilar birlashmasi tushuniladi.

Sug'urta sherikchiligi o'z ishtirokchilarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash, ular tomonidan miqdori bitta sug'urta tashkilotining o'z mablag'laridan (kapitalidan) oshib ketishi mumkin bo'lgan sug'urta tovonlari bo'yicha majburiyatlarni bajarish uchun tashkil etiladi hamda birgalikdagi sug'urta yoki qayta sug'urta prinsiplari asosida faoliyat ko'rsatadi.

Qayta sug'urta sherikchiligi sherikchilik a'zolari tomonidan qayta sug'urtani sug'urta shartnomasi bo'yicha ularda qoldirilgan mablag'laridan oshadigan qismi bo'yicha amalga oshirish orqali sherikchilik a'zolarining moliyaviy imkoniyatlarini ko'paytirish uchun tashkil etiladi.

11-modda. Sug'urta obyektlari

Jismoniy shaxslarning ma'lum bir yoshgacha yoki muddatgacha yashashi yoxud jismoniy shaxslarning hayotida boshqa voqealar yuz berishi, shuningdek ularning o'limi bilan bog'liq mulkiy manfaatlar yoki jismoniy shaxslarning sog'lig'iga zarar yetkazilishi, shuningdek baxtsiz hodisa yoki kasallik natijasida ularning o'limi bilan bog'liq mulkiy manfaatlar hayotni sug'urta qilish obyektlari bo'lishi mumkin.

Tibbiy xizmatlar (tibbiy yordam, dori-darmonlar bilan ta'minlash) hamda boshqa xizmatlar tashkil etilishini va ko'rsatilishini talab etayotgan shaxs sog'lig'ining yoki holatining buzilishi oqibatida bunday xizmatlarni tashkil etish va ko'rsatish uchun, shuningdek shaxsning hayoti yoki sog'lig'i uchun xavfli bo'lgan tahdidlar darajasini kamaytiradigan va (yoki) ularni bartaraf etadigan profilaktika tadbirlarini o'tkazish uchun haq to'lash bilan bog'liq mulkiy manfaatlar tibbiy sug'urta obyektlari bo'lishi mumkin.

Mol-mulkning yo'qotilishi (nobud bo'lishi), kamomadi yoki shikastlanishi tavakkalchiligi bilan bog'liq mulkiy manfaatlar mol-mulkni sug'urta qilish obyektlari bo'lishi mumkin.

Sug'urta qildiruvchining (sug'urtalangan shaxsning) daromadlar ololmaslik, jismoniy va yuridik shaxslarning kutilmagan xarajatlari yuzaga kelishi tavakkalchiligi bilan bog'liq mulkiy manfaatlar mulkiy sug'urtada moliyaviy tavakkalchiliklarni sug'urta qilish obyektlari bo'lishi mumkin.

Tadbirkorning kontragentlari tomonidan o'z majburiyatlari bajarilmaganligi sababli tadbirkorlik faoliyatidan zararlar yuzaga kelishi yoki tadbirkorga bog'liq bo'lmagan holatlarga ko'ra ushbu faoliyatning shartlari o'zgarishi tavakkalchiligi, shu jumladan kutilayotgan daromadlarni ololmaslik tavakkalchiligi bilan bog'liq mulkiy manfaatlar tadbirkorlik tavakkalchiliklarini sug'urta qilish obyektlari bo'lishi mumkin.

Quyidagilar bilan bog'liq bo'lgan mulkiy manfaatlar fuqarolik javobgarligini sug'urta qilish obyektlari bo'lishi mumkin:

jismoniy shaxslarning hayotiga, sog'lig'iga yoki mol-mulkiga, yuridik shaxslarning, davlatning mol-mulkiga zarar yetkazganlik uchun javobgarlik yuzaga kelishi tavakkalchiligi;

shartnoma shartlarini buzganlik uchun javobgarlik yuzaga kelishi tavakkalchiligi.

12-modda. Sug'urta faoliyatining subyektlari

Sug'urta bozorining professional ishtirokchilari sug'urta faoliyatining subyektlaridir.

Sug'urtalovchilar, sug'urta vositachilari, adjasterlar, aktuariylar, sug'urta syurveyerlari, assistans sug'urta bozorining professional ishtirokchilaridir.

Sug'urta brokeri, qayta sug'urta brokeri va sug'urta agenti sug'urta vositachilaridir.

13-modda. Sug'urtalovchi

Tegishli turdagi sug'urtani amalga oshirish uchun litsenziyaga ega bo'lgan va sug'urta shartnomasiga muvofiq sug'urta to'voni (sug'urta to'lovi) to'lovini amalga oshirish majburiyatini oluvchi tijorat tashkiloti bo'lgan yuridik shaxs sug'urtalovchi deb e'tirof etiladi.

Sug'urtalovchilar sug'urtani amalga oshirish bilan bevosita bog'liq bo'lmagan tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishi mumkin emas, bundan ushbu Qonunning [14-moddasida](#) nazarda tutilgan hollar mustasno.

14-modda. Sug'urtalovchining huquq va majburiyatlari

Sug'urtalovchi:

sug'urta (qayta sug'urta) shartnomalarini tuzishga;

o'z majburiyatlarini belgilangan tartibda qayta sug'urta qilishga, shu jumladan O'zbekiston Respublikasidan tashqarida qayta sug'urta qilishga;

investitsiya faoliyatini amalga oshirishga;

qimmatli qog'ozlar bozorida investitsiya vositachisi sifatida professional faoliyatni amalga oshirishga. Bunda mazkur faoliyat turini amalga oshirish uchun sug'urtalovchining litsenziya olishi talab qilinmaydi;

sug'urta (qayta sug'urta) sohasidagi mutaxassislar malakasini oshirish bilan bog'liq faoliyatni amalga oshirishga;

sug'urtalovchi tomonidan amalga oshiriladigan sug'urta turlariga doir qoidalarni (shartlarni) ishlab chiqishga va tasdiqlashga;

sug'urta hodisasi ro'y berishining sabablari va holatlarini, shuningdek sug'urta to'voni (sug'urta to'lovi) miqdorini belgilash uchun zarur bo'lgan tegishli axborotni va hujjatlarni huquqni

muhofaza qiluvchi organlardan, sudlardan, tibbiyot, seysmologiya, veterinariya, gidrometeorologiya tashkilotlaridan hamda boshqa tashkilotlardan belgilangan tartibda so'rashga va olishga;

sug'urta agentlari, sug'urta va qayta sug'urta brokerlari hamda sug'urta bozorining boshqa professional ishtirokchilari bilan tegishli shartnomalar tuzishga;

qonunchilikda va (yoki) sug'urta (qayta sug'urta) shartnomasida belgilangan hollarda hamda tartibda sug'urta tovonini (sug'urta to'lovini) to'lashni rad etishga, sug'urta (qayta sug'urta) shartnomasini muddatidan ilgari bekor qilishga;

sug'urta (qayta sug'urta) shartnomasida nazarda tutilgan tartibda sug'urta qildiruvchi tomonidan taqdim etilgan axborotni tekshirishga, sug'urta qildiruvchi tomonidan sug'urta shartnomasi talablari va shartlarining bajarilishi ustidan nazorat olib borishga;

chet el sug'urtalovchilariga syurveyer va adjaster xizmatlari ko'rsatishga;

ilgari sug'urtalovchi tomonidan o'z ehtiyojlari uchun olingan yoki sug'urta shartnomasini amalga oshirish natijasida o'z ixtiyoriga o'tgan mol-mulkni realizatsiya qilishga yoki ijaraga berishga;

O'zbekiston Respublikasining reyting tashkilotlari va xorijiy reyting tashkilotlaridan axborot olishga;

o'zining alohida bo'linmalarini tashkil etishga haqli.

Sug'urtalovchi qonunchilikka va o'zi tuzgan shartnomalarga muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

Sug'urtalovchi:

sug'urta faoliyati to'g'risidagi qonunchilik talablariga rioya etishi;

sug'urta faoliyatini amalga oshirish chog'ida olingan axborotning maxfiyligini qonunchilik talablariga muvofiq ta'minlashi;

o'zi vakolat bergan sug'urta agentlarining reyestrini yuritishi;

qonunchilikda belgilangan axborotni vakolatli davlat organining talabiga binoan taqdim etishi;

sug'urta hodisasi yuz bergan taqdirda, qonunchilikda yoki sug'urta (qayta sug'urta) shartnomasida nazarda tutilgan muddatlarda barcha zarur hisob-kitoblarni va sug'urta tovonini (sug'urta to'lovi) to'lovlarini amalga oshirishi;

firma nomi, tashkiliy-huquqiy shakli yoki joylashgan yeri (pochta manzili) o'zgargan taqdirda, bu haqda vakolatli davlat organini va sug'urta qildiruvchilarni ushbu Qonunda belgilangan tartibda xabardor qilishi;

sug'urta zaxiralarini qonunchilikda belgilanadigan tartibda va shartlarda shakllantirishi hamda joylashtirishi;

har yili majburiy auditorlik tekshiruvidan o'tishi;

vakolatli davlat organi tomonidan belgilangan tartibda bir yilda kamida bir marta aktuar tashkilotni aktuar xizmatlar ko'rsatish uchun jalb etishi;

vakolatli davlat organi tomonidan belgilangan shaklda, tartibda va muddatlarda yillik moliyaviy hisobotni e'lon qilishi;

buxgalteriya hisobini yuritishi, moliyaviy, statistika, soliq hisobotlarini va boshqa hisobotlarni tuzishi shart.

Sug'urtalovchining zimmasida qonunchilikka va o'zi tuzgan shartnomalarga muvofiq boshqa majburiyatlar ham bo'lishi mumkin.

15-modda. Sug'urta brokeri

Sug'urta qildiruvchining nomidan va topshirig'iga binoan sug'urta shartnomasini tuzishni hamda uning bajarilishini tashkil etishga doir faoliyatni amalga oshirish uchun litsenziyaga ega bo'lgan yuridik shaxs sug'urta brokeridir.

Sug'urta brokerining faoliyati sug'urta sohasidagi boshqa faoliyat turlari bilan qo'shib olib borilishi mumkin emas, bundan qayta sug'urta brokerining faoliyati mustasno.